

Podpora rozvoje
Olomouckého kraje

PŘÍLOHA 5

Návrh ukazatelů umožňujících vyhodnocování vývoje Olomouckého kraje

zpracovatel analýzy společnost

BermanGroup
economic development services

KVĚTEN 2010

1 Návrh ukazatelů umožňujících vyhodnocování vývoje Olomouckého kraje

Všechny indikátory jsou po dohodě se zadavatelem navrhovány jako indikátory kontextové nebo, v krajním případě, jako indikátory dopadů veřejných intervencí. Indikátory, které by měřily výstupy či výsledky veřejných intervencí nelze bez podrobné znalosti obsahu, zaměření a cílů těchto intervencí navrhnout.

V návrhu indikátorů byla snaha o jejich snadnou a opakovanou dostupnost z veřejných zdrojů nebo ze zdrojů snadno dosažitelných. Současně byla také snaha o dostupnost indikátorů ve standardisované a metodicky ustálené podobě, které by umožnila jejich srovnatelnost za více období a vůbec garantovala vzájemnou srovnatelnost, např. i územní.

1.1 Oblast ekonomika a zaměstnanost

- **Hrubá přidaná hodnota na pracovníka** (produktivita) – základní monitorovací indikátor v oblasti konkurenceschopnosti. Oproti častějšímu „HDP na obyvatele“ přesněji vystihuje vývoj produktivity, která je základem dlouhodobého hospodářského rozvoje.
- **Míra zaměstnanosti** – základní monitorovací indikátor v oblasti ekonomické participace obyvatel. V kombinaci s indikátorem produktivity umožňuje mnohem přesněji monitorovat oblast ekonomické výkonnosti regionu.
- **Obecná míra nezaměstnanosti** – základní indikátor indikující rozsah nevyužitých zdrojů a potenciál sociálních problémů souvisejících s nezaměstnaností. Pro mezinárodní benchmarking doporučujeme v tomto případě používat indikátor založený na metodice ILO (výběrové šetření pracovních sil).

Tři výše uvedené indikátory představují v navrženém monitorovacím systému hlavní indikátory pro oblast ekonomiky a zaměstnanosti. Vzhledem k postupující mezinárodní standardizaci mohou být tyto indikátory použity pro mezinárodní benchmarking. Jako doplňující indikátory (monitoring dílčích oblastí / faktorů ekonomického rozvoje) navrhuje:

- **Podnikové výdaje na výzkum a vývoj / HPH** – tento indikátor umožňuje základní sledování vývoje znalostní náročnosti regionální ekonomiky. Možnosti komparace jsou do značné míry omezeny na vnitrostátní úroveň.
- **Objem exportu na pracovníka** (nebo obyvatele) – rostoucí exportní výkonnost je základní charakteristikou rostoucí konkurenceschopnosti firem daného regionu.
- **Objem PZI na pracovníka** (nebo obyvatele) – je spolu s exportem základní charakteristikou intenzity zapojení do světové ekonomiky. Doporučujeme používat jak indikátor exportní výkonnosti, tak intenzity PZI, protože kombinace obou indikátorů podává mnohem přesnější informaci a sběr hodnot pro tyto indikátory není náročný.

Všechny indikátory v rámci monitoringu ekonomiky a zaměstnanosti mají přímou vazbu na Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje (dále jen „Zásady“), protože vytváří společně ucelený systém pro sledování a hodnocení hospodářského vývoje kraje, což je v Zásadách definováno jako jedno ze tří hlavních témat.

1.2 Oblast územní a sociální soudržnost

- **Podíl domácností s příjmem na osobu pod 60 % hodnoty mediánu pro Olomoucký kraj** – Tento indikátor umožňuje sledovat vývoj podílu domácností, které dle peněžních příjmů na osobu spadají pod hranici 60 % hodnoty mediánu, která je mnoha rozvojovými institucemi považována za tzv. hranici chudoby. Data pro všechny kraje (lze provést vnitrostátní komparaci) jsou k dispozici v publikaci ČSÚ „Příjmy a životní podmínky domácností“.

- **Počet dlouhodobě nezaměstnaných** – Tento indikátor umožňuje měřit rozsah „nejproblématictější“ skupiny obyvatel na trhu práce a tím mj. dlouhodobý vliv hospodářského rozvoje a podpůrných nástrojů na tuto skupinu obyvatel.
- **Vážený průměr míry nezaměstnanosti ve třech ORP s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v kraji** – Tento indikátor umožňuje sledovat pozici nezaměstnaností nejpostiženějších mikroregionů v rámci Olomouckého kraje celého Česka. Právě porovnání s hodnotami kraje i Česka umožní relevantní pohled na územní soudržnost, neboť samotná „průměrná“ situace v kraji nemusí být dostatečně reprezentativní.

Všechny indikátory v rámci monitoringu územní a sociální soudržnosti mají přímou vazbu na Zásady, protože vytváří společně ucelený systém pro sledování a hodnocení problematiky soudržnosti, což je v Zásadách definováno jako jedno ze tří hlavních témat.

1.3 Oblast dostupnost území

- **Počet ORP, jejichž centra leží na propojené dálniční síti (vč. rychlostních silnic)** – základní indikátor monitorující vnější (evropskou) dostupnost území kraje. Lze doplnit o indikátor založený na silnicích I. třídy. Jako alternativa (zahrnující kvalitu infrastruktury) připadá v úvahu kalkulace souhrnné časové dostupnosti Olomouce z center ORP v kraji. To by však vyžadovalo investici do opakovaného průzkumu pro získání potřebných informací.
- **Počet cestujících využívajících služeb krajem financovaných regionálních spojů** – možnost hrubého zachycení (i) rozsahu a (ii) efektivity zdrojů kraje vynakládaných na zajištění dopravní obslužnosti území.
- **Počet obcí na území kraje (i) bez spoje hromadnou dopravou s centrem ORP v pracovní den, (ii) bez „ranního“ a „večerního“ spoje hromadnou dopravou s centrem ORP v pracovní den** – indikátor umožňující zhruba vymezit rozsah území bez (resp. s minimálním rozsahem) veřejné dopravní obslužnosti.
- **Počet obcí bez možnosti připojení na vysokorychlostní internet** – tímto máme na mysli absenci technické infrastruktury dovedené do obce – tzn. technických podmínek pro možné uspokojení zájmu soukromých osob i veřejných institucí o připojení k vysokorychlostnímu internetu.

Všechny indikátory v rámci monitoringu dostupnosti území mají přímou vazbu na Zásady, protože vytváří společně ucelený systém pro sledování a hodnocení problematiky dostupnosti, což je v Zásadách jedno z nejpodrobněji řešených témat.

1.4 Oblast environmentální udržitelnost území

Tato oblast je specifická tím, že pro adekvátní monitoring vyžaduje v první řadě identifikaci míst měření. Obecně doporučujeme vytvořit „subsystém“ monitoringu vybraných charakteristik environmentální „kvality“ území. Na základě existujících měřicích stanic vytvořit „sít“ měřicích stanic, z nichž naměřená data budou směřovat mj. do vytvořeného krajského subsystému monitoringu. Doporučujeme do subsystému zařadit následující oblasti měření:

- Vybrané typy znečištění ovzduší (důraz na měření v metropoli a dalších hlavních centrech osídlení)
- Vybrané typy znečištění vod v řekách (důraz na měření v místech blízko odtoku z území kraje)

Na stejném principu jako je výše indikátor dostupnosti připojení k vysokorychlostnímu internetu doporučujeme vytvořit indikátory umožňující sledovat rozsah:

- Obcí (resp. podílu obyvatel) bez připojení ke kanalizaci / systémům čištění odpadních vod

Všechny indikátory v rámci monitoringu environmentální udržitelnosti území mají přímou vazbu na Zásady, protože vytváří společně ucelený systém pro sledování a hodnocení problematiky environmentální udržitelnosti území, což je v Zásadách jedno z nejpodrobněji řešených témat.

1.5 Oblast atraktivita kraje

- **Saldo vnitrostátní migrace** – Celkový trend posilování periferních charakteristik Olomouckého kraje vytváří předpoklady pro trvale záporné saldo vnitrostátní migrace. Problémem je zejména dlouhodobě záporné saldo u vybraných skupin obyvatel (kvalifikovaní, podnikaví jedinci). Monitoring vývoje celkového salda (v případě dostupnosti dat) i vnitřní struktury salda vnitrostátní migrace tak představuje významnou součást předloženého monitorovacího systému. Tím, že je rozhodnutí jednotlivce ke stěhování mimo kraj velmi komplexně podmíněno, lze tento indikátor využít jako velmi komplexní hrubý ukazatel celkové atraktivita kraje pro život obyvatel. Z komplexní podmíněnosti vyplývá mimořádně nesnadná interpretace naměřených hodnot. Nicméně jako kontextový indikátor je saldo migrace velmi cennou informací.
- **Počet přenocování návštěvníků a) celkem, b) z toho zahraničních** – Další aspekty atraktivita a zapojení kraje do „globálního dění“ lze sledovat také na základě rozsahu a struktury přenocování osob, které nemají v kraji trvalé bydliště. Je třeba zdůraznit, že indikátor neslouží pouze k monitoringu problematiky cestovního ruchu, ale má podstatně komplexnější charakter. Zároveň je jeho výhodou, že významný rozvoj cestovního ruchu tento indikátor zaznamená.
- **Počet občanů ze zemí EU (+ostatní země OECD) přihlášených k dlouhodobému pobytu na území OL kraje** – v kontextu pokračující globální (nejen ekonomické) integrace se úspěšné regiony vyznačují tím, že jsou místem dlouhodobého pobytu rostoucího počtu tzv. globálně působících „elit“. Jedná se obecně o lidi, kteří se podílí na rozhodovacích procesech ve všech oblastech lidských aktivit, přičemž jejich přítomnost v daném regionu indikuje pozici (resp. její posilování / oslabování) v rámci celkové územní a institucionální organizaci společnosti.